Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

9. studenoga 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Stečajni postupak – Uredba (EZ) br. 1346/2000 – Nadležni sud – Tužba zbog nepoštenog tržišnog natjecanja podnesena u okviru stečajnog postupka – Tužba koju je podnijelo trgovačko društvo sa sjedištem u drugoj državi članici, protiv preuzimatelja dijela djelatnosti trgovačkog društva u odnosu na koje je u tijeku stečajni postupak – Tužba koja nije povezana sa stečajnim postupkom ili tužba koja izravno proizlazi iz tog postupka i s njime je usko povezana”

U predmetu C-641/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska), odlukom od 29. studenoga 2016., koju je Sud zaprimio 12. prosinca 2016., u postupku

Tünkers France,

Tünkers Maschinenbau GmbH

protiv

Expert France,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev i E. Regan, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Tünkers Maschinenbau GmbH i Tünkers Francuska, J.-J. Gatineau i C. Fattaccini, odvjetnici,

– za francusku vladu, D. Colas, E. de Moustier i E. Armoet, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, M. Heller i M. Wilderspin, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

* Jezik postupka: francuski

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku (SL 2000., L 160., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 3.).

2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između društava Tünkers France (u daljnjem tekstu: TF) i Tünkers Maschinenbau GmbH (u daljnjem tekstu: TM), s jedne strane, i društva Expert France, s druge strane, povodom tužbe radi utvrđenja odgovornosti za nepošteno tržišno natjecanje koju je društvo Expert France podnijelo protiv društava TM i TF.

Pravni okvir

Uredba br. 1346/2000

3 Uvodne izjave 4., 6. i 7. Uredbe br. 1346/2000 glase:

„(4) Za pravilno je funkcioniranje unutarnjeg tržišta potrebno izbjegavati poticanje stranaka da prenose svoju imovinu ili sudski postupak iz jedne države članice u drugu, u potrazi za povoljnijim pravnim položajem (‚*forum shopping*').

[…]

(6) U skladu s načelom proporcionalnosti, ovu Uredbu trebalo bi ograničiti na odredbe koje uređuju ovlaštenje za pokretanje stečajnih postupaka i odluke koje se donose neposredno na temelju stečajnih postupaka, te su tijesno [usko] povezane s takvim postupkom. K tomu, ova Uredba treba sadržavati odredbe u vezi s priznavanjem onih odluka i propisa koji se primjenjuju, a koji također zadovoljavaju to načelo.

(7) Stečajni postupci, stečajne nagodbe i slični postupci izuzeti su iz područja primjene Bruxelleske konvencije [iz 1968.] o sudskoj nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, kako je izmijenjena konvencijama o pristupanju uz ovu [tu] Konvenciju."

4 Članak 3. stavak 1. te uredbe glasi kako slijedi:

„Sudovi države članice unutar čijeg državnog područja se nalazi središte dužnikova glavnog interesa imaju nadležnost pri pokretanju stečajnog postupka. U slučaju trgovačkog društva ili pravne osobe, a u nedostatku dokaza o suprotnom, pretpostavlja se da je mjesto njihova sjedišta ujedno i središte glavnog interesa."

Uredba (EZ) br. 44/2001

5 Uvodne izjave 7. i 19. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.) glasi:

„(7) Područje primjene ove Uredbe mora pokrivati sve najvažnije građanske i trgovačke stvari, osim nekih točno utvrđenih predmeta.

[…]

(19) Trebao bi biti osiguran kontinuitet između Konvencije iz Bruxellesa i ove Uredbe, pa bi s tim ciljem trebale biti donesene prijelazne odredbe. Isti kontinuitet treba biti osiguran s obzirom na tumačenje Konvencije iz Bruxellesa na Sudu Europskih zajednica, a Protokol iz 1971. trebao bi i dalje biti primjenjiv i na slučajeve koji nisu riješeni u trenutku stupanja na snagu ove Uredbe.”

6 Članak 1. u stavcima 1. i 2. Uredbe br. 44/2001 određuje:

„1. Ova se Uredba primjenjuje na građanske i trgovačke stvari, bez obzira na prirodu suda. Ne obuhvaća fiskalne, carinske ili administrativne stvari.

2. Ova se uredba ne primjenjuje na:

(a) status ili pravnu sposobnost fizičkih osoba, vlasnička prava koja proizlaze iz bračnih veza, oporuke i nasljeđivanje;

(b) stečaj, postupke koji se odnose na likvidaciju nelikvidnih društava i drugih pravnih osoba, postupke poravnanja i slične postupke;

(c) socijalnu sigurnost;

(d) arbitražu.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

7 Expert Maschinenbau GmbH, društvo njemačkog prava, obavljao je djelatnost proizvodnje materijala za automobilsku industriju čija je distribucija u Francuskoj bila dodijeljena isključivo društvu Expert France.

8 Amtsgericht Darmstadt (Općinski sud u Darmstadtu, Njemačka) 14. srpnja 2006. pokrenuo je stečajni postupak protiv društva Expert Maschinenbau i imenovao stečajnog upravitelja.

9 Stečajni upravitelj je 13. rujna 2006. s društvom TM sklopio privremeni sporazum o prijenosu kojim je bilo predviđeno da to društvo preuzme dio djelatnosti društva Expert Maschinenbau. Stečajni upravitelj je 22. rujna 2006. predmetni sektor djelatnosti prenio na Wetzel Fahrzeugbau GmbH, društvo njemačkog prava, koje je društvo kći društva TM.

10 Društvo TM je dopisima od 19. rujna 2006. te od 24. i 27. listopada 2006. pozvalo klijente društva Expert France, kojima se predstavilo kao preuzimatelj društva Expert Maschinenbau, da se za narudžbe odsad obraćaju njemu.

11 Smatrajući da takvo postupanje predstavlja nepošteno tržišno natjecanje, društvo Expert France je 25. veljače 2013. pred trgovačkim sudom u Parizu (Francuska) pokrenulo postupak protiv društava TM i TF radi utvrđenja odgovornosti za nepošteno tržišno natjecanje.

12 Društva TM i TF istaknula su prigovor nenadležnosti tog suda, u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe br. 1346/2000, tvrdeći da je za spor nadležan Amtsgericht Darmstadt (Općinski sud u Darmstadtu) kao sud koji je pokrenuo stečajni postupak protiv društva Expert Maschinenbau.

13 Trgovački sud u Parizu odbio je prigovor nenadležnosti presudom od 8. studenoga 2013., koju je žalbeni sud u Parizu (Francuska) potvrdio presudom od 19. lipnja 2014. Društva TM i TF podnijela su protiv te presude žalbu u kasacijskom postupku pred sudom koji je uputio zahtjev. Ta društva tvrde da je za tužbu radi utvrđenja odgovornosti za nepošteno tržišno natjecanje, kada ona izravno proizlazi iz stečajnog postupka, nadležan sud koji je pokrenuo taj postupak.

14 U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev ima dvojbe o dosegu međunarodne nadležnosti suda koji je pokrenuo stečajni postupak, predviđene člankom 3. stavkom 1. Uredbe br. 1346/2000, te nastoji saznati, konkretnije, može li se tužba zbog nepoštenog tržišnog natjecanja koju podnese društvo kći nesolventnog društva smatrati tužbom koja izravno proizlazi iz stečajnog postupka i koja je s njime usko povezana.

15 U tim je uvjetima Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 3. Uredbe [br. 1346/2000] tumačiti na način da je za tužbu radi utvrđenja odgovornosti kojom se preuzimatelju dijela djelatnosti stečenog u okviru stečajnog postupka prigovara da se neosnovano predstavio kao isključivi distributer proizvoda koje proizvodi dužnik isključivo nadležan sud koji je pokrenuo stečajni postupak?”

O prethodnom pitanju

16 Za odgovor na prethodno pitanje potrebno je odrediti doseg nadležnosti suda koji je pokrenuo stečajni postupak, u smislu članka 3. stavka 1. Uredbe br. 1346/2000, s obzirom na to da su člankom 1. stavkom 2. točkom (b) Uredbe br. 44/2001 koja se primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima, iz njezina područja primjene isključeni „stečaj, postupci koji se odnose na likvidaciju nesolventnih trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba, postupci poravnanja i slični postupci”.

17 U tom pogledu valja podsjetiti da je, oslanjajući se osobito na pripremne radove vezane uz Konvenciju od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32., u daljnjem tekstu: Bruxelleska konvencija), čiji sadržaj preuzima Uredba br. 44/2001, Sud presudio da potonju uredbu, kao i Uredbu br. 1346/2000, treba tumačiti na način da se izbjegnu sva preklapanja pravnih pravila koja ti tekstovi propisuju, kao i sve pravne praznine. Slijedom toga, tužbe koje su, na temelju članka 1. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 44/2001, isključene iz njezina područja primjene jer ulaze u područje „stečaja, postupaka koji se odnose na likvidaciju nesolventnih trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba, postupaka poravnanja i sličnih postupaka”, ulaze u područje primjene Uredbe br. 1346/2000. Jednako tako, tužbe koje ne ulaze u područje primjene članka 3. stavka 1. Uredbe br. 1346/2000 ulaze u područje primjene Uredbe br. 44/2001 (presuda od 4. rujna 2014., Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, t. 21.).

18 Sud je također istaknuo da je, kao što to proizlazi osobito iz uvodne izjave 7. Uredbe br. 44/2001, namjera zakonodavca Unije bila zadržati široko shvaćanje „građanske i trgovačke stvari” iz članka 1. stavka 1. te uredbe i, slijedom toga, široko područje njezine primjene. S druge strane, područje primjene Uredbe br. 1346/2000, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 6., ne smije se široko tumačiti (presuda od 4. rujna 2014., Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, t. 22.).

19 Na temelju tih načela Sud je presudio da su iz područja primjene Uredbe br. 44/2001 isključene samo one tužbe koje izravno proizlaze iz stečajnog postupka i koje su s njime usko povezane. Slijedom toga, jedino takve tužbe ulaze u područje primjene Uredbe br. 1346/2000 (vidjeti presudu od 4. rujna 2014., Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, t. 23.).

20 Isti je kriterij primijenjen u uvodnoj izjavi 6. Uredbe br. 1346/2000 kako bi se ograničio predmet te uredbe. Naime, u skladu s tom uvodnom izjavom, tu bi uredbu trebalo ograničiti na odredbe koje uređuju ovlaštenje za pokretanje stečajnih postupaka i odluke koje se „donose neposredno na temelju stečajnih postupaka [izravno proizlaze iz stečajnog postupka] te su usko povezane s takvim postupkom”.

21 U tom kontekstu, s obzirom na prethodna razmatranja, treba utvrditi ispunjava li tužba radi utvrđenja odgovornosti za nepošteno tržišno natjecanje, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, taj dvostruki kriterij.

22 Kad je riječ o prvom kriteriju, valja podsjetiti da je Sud zaključio da odlučujući element za utvrđenje područja u koje ulazi određena tužba, kako bi se utvrdilo proizlazi li ona izravno iz stečajnog postupka, nije njezin postupovni kontekst, nego pravna osnova. U skladu s tim pristupom treba ispitati proizlazi li pravo ili obveza na kojoj se tužba temelji iz općih pravila građanskog i trgovačkog prava ili posebnih pravila o odstupanjima koja vrijede za stečajni postupak (presuda od 4. rujna 2014., Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, t. 27.).

23 U ovom slučaju, iz utvrđenja suda koji je uputio zahtjev proizlazi da je cilj tužbe u glavnom postupku utvrditi odgovornost društava TM i TF, od kojih je prvo društvo preuzimatelj dijela djelatnosti stečenog u okviru stečajnog postupka, za navodno nepošteno tržišno natjecanje na štetu društva Expert France. Društvo Expert France u okviru te tužbe ne osporava valjanost prijenosa izvršenog u okviru stečajnog postupka koji je pokrenuo Amtsgericht Darmstadt (Općinski sud u Darmstadtu), nego činjenicu da je društvo TM, time što je kontaktiralo klijente društva Expert France i pozvalo ih da se za narudžbe obrate izravno njemu, pokušalo, na štetu društva Expert France, prisvojiti njegove klijente.

24 Točno je da je Sud u presudi od 2. srpnja 2009., SCT Industri (C-111/08, EU:C:2009:419, t. 33.), presudio da tužba kojom se osporava prijenos poslovnih udjela izvršen u okviru stečajnog postupka ulazi u područje primjene Uredbe br. 1346/2000.

25 Međutim, za razliku od predmeta u kojem je donesena ta presuda, u kojem se stečajnom upravitelju koji je prenio poslovne udjele prigovaralo da nije izvršio ovlaštenje koje proizlazi posebno iz odredaba nacionalnog prava o stečajnom postupku, glavni postupak odnosi se na postupanje samog preuzimatelja.

26 Nadalje, društvo Expert France postupalo je isključivo u svrhu obrane vlastitih interesa, a ne obrane interesa vjerovnika u tom stečajnom postupku. Naposljetku, ta je tužba usmjerena protiv društava TM i TF čije je postupanje uređeno drugim pravilima, a ne onima koja se primjenjuju u okviru stečajnog postupka. Slijedom navedenog, moguće posljedice takve tužbe ne smiju imati nikakav utjecaj na stečajni postupak.

27 Stoga treba utvrditi da je tužba radi utvrđenja odgovornosti za nepošteno tržišno natjecanje, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, zasebne naravi i da se ne temelji na posebnim pravilima stečajnog postupka.

28 Kad je riječ o drugom kriteriju, navedenom u točki 20. ove presude, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, za odluku o tome je li primjenjivo isključenje iz članka 1. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 44/2001, odlučujuć je stupanj povezanosti tužbe i stečajnog postupka (presuda od 2. srpnja 2009., SCT Industri, C-111/08, EU:C:2009:419, t. 25.).

29 Točno je da je tužba radi utvrđenja odgovornosti u glavnom postupku usmjerena protiv društva TM, preuzimatelja dijela djelatnosti u okviru stečajnog postupka. Međutim, kad stečeno pravo jednom postane dio imovine preuzimatelja, ono više nema izravnu povezanost sa stečajem dužnika u svim okolnostima.

30 Slijedom navedenog, čak i ako se ne može osporiti postojanje povezanosti tužbe u glavnom postupku i stečajnog postupka protiv društva Expert Maschinenbau, ta povezanost nije dovoljno izravna ni dovoljno uska da bi se isključila primjena Uredbe br. 44/2001 i, slijedom toga, primijenila Uredba br. 1346/2000.

31 S obzirom na prethodna razmatranja, na prethodno pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. Uredbe br. 1346/2000 treba tumačiti na način da sud koji je pokrenuo stečajni postupak nije nadležan za tužbu radi utvrđenja odgovornosti za nepošteno tržišno natjecanje kojom se preuzimatelju dijela djelatnosti stečenog u okviru stečajnog postupka prigovara da se neosnovano predstavio kao isključivi distributer proizvoda koje proizvodi dužnik.

Troškovi

32 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 3. stavak 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku treba tumačiti na način da sud koji je pokrenuo stečajni postupak nije nadležan za tužbu radi utvrđenja odgovornosti za nepošteno tržišno natjecanje kojom se preuzimatelju dijela djelatnosti stečenog u okviru stečajnog postupka prigovara da se neosnovano predstavio kao isključivi distributer proizvoda koje proizvodi dužnik.

Potpisi